

ПЕРЕДМОВА, або Деякі підсумки виконання наукової теми «Культурні трансформації в синхронії та діяхронії: теорія і практика»

Черговий том наукових праць «Наукові записки НаУКМА» (Серія «Теорія та історія культури»), який пропонує читацькій увазі кафедра культурології, репрезентує низку статей, що охоплюють насамперед проблеми теорії та історії культури, а також археологічні, мистецтвознавчі та інші дослідження, які мають культурологічний ракурс наукового узагальнення.

Як і в попередніх збірниках наукових праць кафедри культурології НаУКМА, пропоновані статті відображають певні результати наукової роботи викладачів та аспірантів, яка виконувалася в межах загальної теми «Культурні трансформації в синхронії та діяхронії: теорія і практика», що передбачала теоретичне моделювання й емпіричну перевірку моделей культурних трансформацій вітчизняної та зарубіжних культур, з'ясування співвідношення традиціоналізму і модернізаційних впливів у розвитку культур, відбір адекватних методів і методик дослідження синхронії та діяхронії культури (керівник теми – д-р філол. наук, проф. М. А. Собуцький).

У межах цієї теми, окрім серії статей, написано й видано монографії [1; 2; 14], навчальні посібники [3; 16], каталог [13], а також виконано і захищено дисертаційні роботи (О. В. Брюховецької, В. М. Черепанина, Д. О. Короля, Д. О. Морозової, Н. І. Киви). Монографія «Кіносвіт Юрія Ілленка» Л. І. Брюховецької рекомендована кафедрою до конкурсу у галузі гуманітарних наук на Премію ім. Петра Могили (2008 р.).

Співпрацюючи з іншими установами, кафедра культурології брала участь в організації низки наукових заходів. Зокрема, 9–19 жовтня 2005 р. спільно з Музеєм мистецтв ім. Богдана і Варвари Ханенків було проведено конференцію «Японська культура: традиції і сучасність» [17].

15–16 вересня 2006 р. спільно з Товариством бурятської культури м. Києва і Київської області, Фондом «Далекий Схід», Інститутом сходознавства ім. А. Кримського НАН України, Інститутом філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України проведено конференцію «Цирендоржівські читання 2006. Тибетська цивілізація та кочові народи Євразії: кроскультурні контакти» (до 800-річчя монгольської державності) [15].

22 вересня 2009 р. спільно з Центром візуальної культури НаУКМА проведено наукову кон-

ференцію «*Пост-советологія*» (керівник – канд. філос. наук О. В. Брюховецька).

У 2011 р. спільно з Представництвом Фонду імені Гайнріха Бьоля в Україні Архitekтурним клубом та Центром візуальної культури НаУКМА кафедра брала участь в організації Публічної дискусії «Архitekтурна спадщина ХХ століття: від збереження до використання» (12 травня 2011 р.) та спільно з Урбаністичною лабораторією та Інститутом Кеннана була організатором Круглого столу «Джейн Джейкобс, смерть і життя великих американських міст: 50 років потому» (13 жовтня 2011 р.).

Спільно з Erste Foundation у рамках Patterns Lectures (проект підтримки розвитку нових університетських курсів у Центральній та Південно-Східній Європі) розроблено і апробовано на базі магістерської програми навчальний курс «Радянське кіно після 1960 р.: ідеологічні суперечності» (2010–2011 н. р.). Курс запропоновано до навчальних планів під назвою «Екранні мистецтва та візуальна культура» (канд. філос. наук О. В. Брюховецька).

26–27 січня 2012 р. у рамках Днів науки НаУКМА та міжвузівського проекту «Метрополіс–Київ» (за підтримки Фонду ім. Гайнріха Бьоля) кафедра проводила науково-дослідний семінар «Київ-як-текст» (керівники – канд. іст. наук Ю. І. Нікіщенко, В. А. Осьмак). У рамках семінару також проведено круглий стіл «Сучасні рецепції “Київського тексту” в культурі: проблеми і здобутки».

22 січня 2013 р. проведено науково-дослідний семінар «Міська культура: практики і тексти» (керівники – канд. іст. наук Ю. І. Нікіщенко, В. А. Осьмак).

У рамках Днів науки НаУКМА протягом терміну виконання теми проводилися конференції «Теорія та історія культури» (з 2012 р. – «Актуальні проблеми теорії та історії культури»).

20–27 вересня 2012 р. кафедра провела Міжнародну наукову конференцію до свого 20-річчя на тему, яка співзвучна з комплексною темою досліджень [4]. Оргкомітет отримав на участь у конференції 103 заявки з України, Росії, Норвегії та США. Під час конференції було зареєстровано 82 учасники. Було

представлено 11 міст України (Київ, Харків, Донецьк, Луцьк, Одеса, Рівне, Переяслав-Хмельницький, Чернігів, Львів, Севе́родонецьк, Остріг) та 6 міст Росії (Санкт-Петербург, Єкатеринбург, Новосибірськ, Іжевськ, Хабаровськ, Архангельськ). Представлено вищі заклади освіти та наукові установи: України – 31, Росії – 6). Під час конференції працював круглий стіл «Культурологія: пошук методологічної парадигми».

Варто також нагадати, що протягом зазначеного терміну кафедра культурології систематично видавала томи серії «Теорія та історія культури» збірника наукових праць «Наукові записки

НаУКМА» [8; 9; 10; 11; 12] та серії «Культурологія» «Магістеріуму» [5; 6; 7].

Сьогодні кафедра культурології НаУКМА розпочинає (затверджено на засіданні кафедри культурології НаУКМА від 3.02.2014, протокол №4) роботу над новою комплексною темою досліджень «Теоретичні та прикладні аспекти культурологічного знання».

Маємо надію, що запропонований збірник цікавить науковців, викладачів, спудеїв вищих закладів освіти, працівників культурно-освітніх установ, усіх, кому небайдужі проблеми культури, а також спонукатиме до подальших наукових досліджень.

Список літератури

1. Брюховецька Л. І. Кіносвіт Юрія Іллєнка / Л. І. Брюховецька. – К. : Вид-во «Задруга», 2006. – 288 с.
2. Демчук Р. В. Храм Софії у символічному просторі Русі–України / Руслана Демчук. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 164 с.
3. Івашина О. О. Загальна теорія культури / Олександр Івашина. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 216 с.
4. Культурні трансформації в синхронії та діахронії: теорія і практика : тези доповіді міжнародної наукової конференції 24–27 вересня 2012 р., м. Київ, Україна (до 20-річчя кафедри культурології). – К. : Стародавній Світ, 2012. – 184 с.
5. Магістеріум / Національний університет «Києво-Могилянська академія». – 2009. – Вип. 34. Культурологія. – 70 с.
6. Магістеріум / Національний університет «Києво-Могилянська академія». – 2011. – Вип. 42. Культурологія. – 81 с.
7. Магістеріум / Національний університет «Києво-Могилянська академія». – 2013. – Вип. 52. Культурологія. – 117 с.
8. Наукові записки НаУКМА / Національний університет «Києво-Могилянська академія». – 2009. – Т. 88. Теорія та історія культури. – 78 с.
9. Наукові записки НаУКМА. / Національний університет «Києво-Могилянська академія» – 2010. – Т. 101. Теорія та історія культури. – 92 с.
10. Наукові записки НаУКМА / Національний університет «Києво-Могилянська академія» – 2011. – Т. 114. Теорія та історія культури. – 91 с.
11. Наукові записки НаУКМА / Національний університет «Києво-Могилянська академія» – 2012. – Т. 127. Теорія та історія культури. – 97 с.
12. Наукові записки НаУКМА / Національний університет «Києво-Могилянська академія» – 2013. – Т. 140. Теорія та історія культури. – 130 с.
13. Петрова О. М. Інші береги... Живопис / Ольга Петрова. – К. : АДЕФ-Україна, 2011. – 196 с.
14. Петрова О. М. «Комедія» Данте Аліґ'єрі. Мистецький коментар XIV–XX століть / О. М. Петрова. – К. : Факт, 2009. – 417 с.
15. Цирендоржівські читання-2006. Тибетська цивілізація та кочові народи Євразії: кроскультурні контакти. – К. : Стило, 2006. – 413 с.
16. Чумаченко Б. М. Вступ до культурології античності / Б. М. Чумаченко. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2003. – 100 с.
17. Японська культура: традиції та сучасність : тези доповідей наукової конференції. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 56 с.

О. БОНДАРЕЦЬ